

ĐẶC ĐIỂM HỆ THỐNG GIÁO DỤC CANADA

Đặng Thị Hà

Viện Nghiên cứu Châu Mỹ

Đất nước Canada rộng lớn có tất cả 10 tỉnh và 3 vùng lãnh thổ. Theo Hiến pháp, các tỉnh và vùng lãnh thổ chịu trách nhiệm về giáo dục. Vì vậy, ở Canada không có cơ quan giáo dục cấp Liên bang hay quốc gia, mà chỉ có các bộ giáo dục cấp tỉnh. Vào năm 1967, Hội đồng các bộ giáo dục Canada (CMEC) được thành lập do nhu cầu về một diễn đàn chung để thảo luận về các vấn đề liên quan tới giáo dục. CMEC là cơ quan đại diện cho lợi ích giáo dục của các tỉnh và vùng lãnh thổ khi hợp tác và làm việc với Chính phủ Liên bang và các tổ chức giáo dục quốc tế.

Bộ giáo dục cấp tỉnh, đứng đầu là bộ trưởng có trách nhiệm định ra các tiêu chuẩn, soạn chương trình giảng dạy, và cấp kinh phí cho các trường học. Bên cạnh những điểm chung thống nhất, hệ thống giáo dục của mỗi vùng còn có những nét đặc trưng riêng do sự đa dạng về lịch sử, văn hóa và địa lý. Chẳng hạn, ở Quebec, ngoài các mô hình giáo dục giống như những tỉnh khác, còn có hệ thống CÉGEP (Colleges d'enseignement général et professionnel). Đây là loại hình trường cao đẳng phổ thông và dạy nghề, học 2 năm chương trình đại cương hoặc 3 năm đào tạo kỹ thuật.

Mặc dù không trực tiếp quản lý, nhưng Chính phủ Canada có vai trò

rất quan trọng đối với giáo dục. Chính phủ hỗ trợ tài chính cho giáo dục đại học, đào tạo thị trường lao động và giảng dạy hai ngoại ngữ chính thức. Sau đây là những chương trình học bổng và hỗ trợ sinh viên của Chính phủ Liên bang:

- Chương trình cho sinh viên vay vốn "The Canadian Student Loans Program - CSLP" mỗi năm hỗ trợ hơn 350.000 sinh viên. Chương trình này cấp vốn vay không lãi suất cho những sinh viên đang theo học tại các trường đại học, cao đẳng, và dạy nghề. Chương trình CSLP áp dụng một số hình thức hoàn trả vốn vay đối với những sinh viên gặp khó khăn sau khi rời trường học.

- Năm 1998, Chính phủ Canada khởi xướng Chương trình học bổng thiên niên kỷ Canada với kinh phí 2,5 tỷ đôla Canada (CAD) nhằm giúp người dân Canada có thể tiếp cận giáo dục đại học và giảm gánh nặng học phí cho sinh viên. Được thành lập vào tháng 1/2000, Quỹ học bổng thiên niên kỷ Canada hàng năm hỗ trợ khoảng 100.000 sinh viên.

- Chương trình tiết kiệm dành cho giáo dục "Canada Education Savings Grant Program" ra đời vào năm 1998 với mục tiêu bù đắp phần nào những chi phí gia tăng trong quá trình học đại học. Mục đích của chương trình

này là giúp những người trẻ tuổi Canada có thể dễ dàng tiếp cận các trường Đại học. Chính phủ Canada trợ cấp 20% giá trị của tài khoản tiết kiệm giáo dục. Hơn 1 triệu người dân Canada đã nhận các khoản hỗ trợ cho chương trình tiết kiệm giáo dục này.

Canada có hai ngôn ngữ chính thức là tiếng Anh và tiếng Pháp, trong đó có tới 3/4 dân số nói tiếng Anh và số còn lại nói tiếng Pháp. Hầu hết những người nói tiếng Pháp sống ở Québec, tuy nhiên còn có những cộng đồng nói tiếng Pháp khác rải rác trên khắp đất nước. Đây là một thuận lợi lớn cho môi trường giáo dục Canada vì theo ước tính trên thế giới có khoảng 800 triệu người nói tiếng Anh và 250 triệu người nói tiếng Pháp. Hơn nữa, hệ thống giáo dục từ mẫu giáo tới trung học miễn phí cho tất cả công dân Canada, kinh phí đào tạo do công quỹ đài thọ. Riêng ở Quebec, chương trình đào tạo CEGEP miễn phí đối với người dân Quebec.

Giáo dục tiểu học và trung học

Hiện nay, ở Canada có khoảng 5 triệu học sinh theo học ở các trường công. Ở một số tỉnh, trẻ em có thể học mẫu giáo một hoặc hai năm trước khi bắt đầu chương trình tiểu học vào sáu tuổi. Giáo dục tiểu học bắt đầu từ lớp 1 và kết thúc vào lớp 8 hoặc lớp 9, tùy theo từng tỉnh. Các trường trung học lại bắt đầu từ lớp 9 hoặc lớp 10 và kết thúc vào lớp 11, 12 hoặc lớp 13. Hiện nay chỉ có Ontario yêu cầu học sinh học lớp 13 để lấy bằng tốt nghiệp trung học.

Chương trình giảng dạy cấp tiểu học chú trọng vào những môn cơ bản như ngôn ngữ, toán, nghiên cứu xã hội, khoa học và nghệ thuật.

Còn các chương trình giáo dục trung học lại bổ sung kiến thức cho học sinh theo hai hướng. Hướng thứ nhất dành cho những học sinh sẽ thi vào các trường đại học, hướng thứ hai dành cho học sinh vào các trường cao đẳng cộng đồng, học viện kỹ thuật, hoặc ra đi làm. Chương trình giảng dạy ở cấp trung học bao gồm học chính khóa và học nghề. Chương trình học chính khóa bao gồm những học trình cần thiết để giúp học sinh có thể đáp ứng yêu cầu đầu vào của các trường đại học, cao đẳng. Chương trình dạy nghề chuẩn bị cho học sinh những kiến thức cần thiết để tiếp tục theo học tại các trường cao đẳng dạy nghề. Ở hầu hết các tỉnh, các trường tự sắp xếp, tiến hành và chấm điểm thi. Tuy nhiên, ở một vài tỉnh, học sinh phải qua được kỳ thi tốt nghiệp. Cánh cửa vào trường đại học phụ thuộc vào việc lựa chọn khóa học và điểm số ở trường trung học.

Đào tạo đại học

Hiện nay, Canada có khoảng 100 trường đại học, 200 học viện kỹ thuật và trường cao đẳng cộng đồng, thu hút gần 1 triệu sinh viên theo học. Công tác quản lý đào tạo đại học cũng thuộc trách nhiệm của các tỉnh và vùng lãnh thổ. Chính quyền tỉnh cấp phần lớn kinh phí cho các trường đại học, cao đẳng công lập, còn một phần kinh phí là do Chính phủ Liên bang hỗ trợ. Không giống như cấp tiểu học và trung học, hầu hết các trường đại học và cao đẳng thu học phí của sinh viên. Tuy nhiên, nhờ chương trình trợ cấp của Chính phủ, học phí không quá cao và chỉ bằng 11% tổng chi phí học đại học ở Canada.

Hệ thống đại học ở Canada được chia làm bốn loại hình:

- *Trường đại học*: Các trường đại học của Canada được cả thế giới biết đến vì có chất lượng cao về giảng dạy và nghiên cứu. Bằng cấp của các trường đại học Canada được coi là tương đương với các trường đại học ở Mỹ và Châu Âu. Hầu hết các trường đại học có các khóa học phong phú với đầy đủ các loại bằng cấp từ đào tạo dưới đại học cho đến tiến sĩ, và còn có thể cấp các loại chứng chỉ và bằng cấp chuyên môn.

- *Trường cao đẳng đại học* là một sự kết hợp giữa mô hình đào tạo đại học và cao đẳng. Trường cao đẳng đại học có thể cấp bằng đại học cũng như bằng cao đẳng và các loại chứng chỉ. Với các chương trình học phong phú, sinh viên có nhiều sự lựa chọn. Các trường cao đẳng đại học này còn có các chương trình học cấp bằng phối hợp (bằng cấp và chứng chỉ) và các chương trình học chuyển tiếp sang đại học.

- *Trường cao đẳng cộng đồng/Học viện kỹ thuật*: Các trường cao đẳng cộng đồng và học viện kỹ thuật có chức năng cơ bản là đáp ứng nhu cầu đào tạo về các ngành nghề trong lĩnh vực kinh doanh, công nghiệp và dịch vụ công cộng. Thông thường, các khóa học kéo dài từ hai đến ba năm. Chương trình giảng dạy ở những trường này mang tính hướng nghiệp nhiều hơn các trường đại học, nhưng các lớp học ít đông đúc hơn, và có nhiều buổi học dã ngoại hơn. Các trường cao đẳng loại này còn duy trì được danh tiếng là "Những Trung tâm Ưu tú" trong nhiều lĩnh vực như công nghệ thông tin, khai thác mỏ, môi trường, và du lịch. Các khóa học toàn phần và bán thời gian khác bao gồm các ngành học về y tế, kinh

doanh, nghệ thuật ứng dụng, và dịch vụ xã hội.

- *Trường cao đẳng dạy nghề*: Trường cao đẳng kỹ thuật/ dạy nghề là một trường học do tư nhân điều hành và sở hữu với mục tiêu chính là cung cấp sinh viên cho thị trường việc làm sau một thời gian ngắn đào tạo. Các trường cao đẳng dạy nghề chú trọng đến khả năng thực hành của các loại ngành nghề được đào tạo. Các trường này thường chuyên trách về một số lĩnh vực đặc thù như các kỹ năng kinh doanh, vi tính và thư ký hành chính.

*

*

*

Người dân Canada có một niềm tin mạnh mẽ và mối quan tâm sâu sắc đối với giáo dục, họ coi hệ thống giáo dục là tài sản của quốc gia. Chính vì vậy, nền giáo dục Canada luôn được chú trọng phát triển với chất lượng cao. Sự đầu tư thích đáng đối với giáo dục cũng đã mang lại những kết quả tốt đẹp: gần một nửa dân số trên 15 tuổi được đào tạo đại học và cao đẳng. Trình độ học vấn cao của người dân Canada chính là nhân tố quan trọng góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống nơi đây ■

Tài liệu tham khảo:

1. Guide to Universities and colleges in Canada, CEC Network, 2002
2. Canada Education System
http://www.oecth.com/canada_education/
3. Communication Canada - Fact sheets : Education in Canada
<http://www.communication.gc.ca/facts/>
4. <http://www.studyinCanada.ca/vietnam>
5. <http://www.studyinCanada.com>